

Kármán Gábor

Egyéves a Korall

Születésnapról – legalábbis mindenki által ismert születésnapról, hiszen a szerkesztők nyilvánvalóan tudják, mikor vált visszavonhatatlanná, hogy idejük egy részét a továbbiakban bordóborítós gyermeküknek szentelik – aligha lehet beszélni egy folyóirat kapcsán, most mégis valami hasonlót kell emlegetnünk. A *Korall Társadalomtörténeti Folyóirat* ugyanis elérte első ciklusának végét, hiánytalanul és pontosan, sőt ha a 3–4. kötet terjedelmét tekintjük, talán még felül is múlva a szerkesztőség eredeti elképzeléseit. Nagy szó ez, hogy a jelenlegi nehéz kiadási körülmények közt, amikor történéslapjaink jó része kisebb-nagyobb lemaradásban van önmagához képest, egy újonnan szerveződött lap képes 2001 nyári kötetét valóban 2001 nyarán megjelentetni. Sőt, mire ez az írás megjelenik, talán már az ötödik, 2001 őszi szám is elhagyta a nyomdát.

Meglehet persze, hogy ez a felütés nem helyénvaló: a *Korall* pontos megjelenése ugyanis csak egyetlen számos dicséretre méltó tulajdonsága között és nyilvánvalóan nem is a legfontosabb. Térjünk tehát gyorsan át a tartalomra. A *Korall* tematikus számokat jelentet meg. Első száma (2000. Nyár/Ősz) a történeti ökológiának adott lehetőséget a bemutatkozásra, s ennek a tudományágnak alighanem javára válik a nagyobb publicitás, hiszen – bár a vele foglalkozó cikkek és tanulmánykötetek egyre nagyobb mennyiségben látnak napvilágot – még mindig számos területen el kell fogadtatnia magát és be kell hoznia magyarországi lemaradásait. A *Korall* pedig három olyan cikket közölt, melyek a történeti ökológiai irodalom három területét reprezentálják: Győri Róbert dolgozata programadó jellegű, Takács Károlyé roppant elmélyült esettanulmány, míg Joachim Radkau a nemzetközi irodalomból készült fordításokat képviseli, amely területen a magyarországi történeti ökológia talán leginkább le van maradva.

A második kötet (2000. Tél) a család – háztartás – társadalom téma köré szerveződött, és számos kiváló esettanulmányt vonultat fel, csakúgy, mint az összevont 3–4. szám (2001. Tavasz–Nyár), mely az iskoláztatás történetének társadalomtörténeti vonatkozásait vizsgálja. Itt jelenik meg legmarkánsabban, amit Kövér György már az első számhoz írott beköszöntőjében jelzett, hogy a folyóirat nem egy generációra, hanem egy tudományág egészére specializálódott, szerzői közt itt törnek át a hazai társadalomtörténet-írás közismert alakjai. Az elméleti alapozás ebben a számban sem marad el, a tíz esettanulmány között Sasfi Csabáé foglalkozik részletesen a kérdés tudománytörténeti és elméleti hátterével.

A *Korall* tematikus szervezése náluk nagy nyitottsággal párosul. Nem ragaszkodnak mereven a kötet témájához, így sok, a megadott főcímhöz nem kapcsolódó tárgyú tanulmány is helyet kap az egyes kötetekben (sőt, az első esetében számuk meghaladta a témával kapcsolatos írásokét). Ezek között is szerepelnek esettanulmányok (széles skálán a debreceni keresztény-nemzeti futballklubok szociogenezisétől a szegedi várbörtön körülményeinek rekonstrukciójáig), elmélettörténeti dolgozatok (Hajnal István recepciójáról

és Erdei Ferenc korai írásairól), a nemzetközi irodalomból készült fordítások, és a legtöbb számban egy vitacikk is feltűnt. Az első két kategória fontosságát nem lebecsülve és a körükbe tartozó tanulmányok alaposága és friss gondolkodásuk előtt fejet hajtva mégis az utóbbi két elemet emelném ki. Az első számban annak a Keith Jenkinsnek a tanulmányát olvashattuk, aki a posztmodern történetírás elméletének talán legismertebb jelenlegi propagálója. A második szám Giovanni Levi az életrajzírás modern igényeit közvetítő írását hozta, míg a harmadikban (a megjelölt témához a három közül leginkább alkalmazkodva) a németországi Bourdieu-recepció két jeles tanulmánya volt olvasható. Publikálásukkal a *Korall* nagyon fontos missziót teljesít, hiszen az nemzetközi elméleti irodalomból (melynek ismerete előny és kötelesség) viszonylag kevés fordítás jelenik meg magyarul, egy részük ráadásul nem történészfolyóiratban lát napvilágot, így könnyen elkerüli a szakmabeliek figyelmét.

A 3–4. számban megjelenő Gyáni-írás (*Érvek a kettős struktúra elmélete ellen*) által demonstrált vonulatot szintén nagyon hasznosnak és megőrizendőnek érzem a *Korall*ban. Átala ugyanis a vita, a tudományos közélet jelenik meg a folyóirat hasábjain, melyet oly sokszor és fájdalmasan hiányolunk. Nagy meglepéssel – és némi irigységgel – olvastam, hogy már a második számban meg kellett indítani a *Fórum* rovatot (még akkor is, ha az 1. szám egyik szerzője reflektált egy másik szerző írására), mely a 3–4. számban már komoly tudományos vitává érett (és nem fajult – remélhetőleg ez a továbbiakban is így marad) Andrásfalvy Bertalan és Takács Károly között. Nagy örömmel látnám, ha a következő számban Gyáni Gábor tanulmányára is érkezne válasz, esetleg a megszólított Romsics Ignác részéről.

Beszélgetés jelent meg az első számban a 70 éves Bácskai Verával, a 3–4. számban pedig az elhunyt Dányi Dezsőre emlékeztek egy korábbi, vele készült riportot közölve. A 3–4. szám újítása a *Körkép* rovat, melyben a frissen megalakult Magyar–Francia Társadalomtudományi Központtól olvashatunk interjút, mellette konferencia-beszámolókat kaptak helyet. Mindegyik számot igényes és széles látókörű, a hazai és nemzetközi szakirodalomból szemezgető recenziók zárják. A második számtól kezdve pedig angol nyelvű tartalomjegyzéket és rövid összefoglalókat is találhat az érdeklődő.

Ami a külalakot és a szerkesztést illeti, ezekről is csupa jót lehet elmondani. Az egyetlen meghökkenető momentumot az első kötet produkálta, melynek borítóján a 2001. Nyár feliratot látjuk, a kötetbe azonban beszökött az Ősz és benne is maradt az élőfejben (a 155–169. oldal kivételével, melyeken még visszaköszön a Nyár), így az összezavarodott olvasó csak a következő szám megjelenésekor tudhatta meg, hogy a későbbi évszak az érvényes. Ezen tanulópénz megfizetése után azonban a szerkesztőségnek már nem maradt adóssága a nyomda ördögével szemben. Nem igaz persze, hogy a szörszálhasogató módon nem találhatunk itt-ott hibákat a szövegben, de számuk nem éri el a zavaró mértéket, a folyóirat messze felülmúlja néhány, patinásabb, de kóros alulszerkesztettségével tündető társát. A borító és a kötetek belső megjelenítése nagyon izléses, dicséri a kiadásért felelős Új Mandátum Kiadó munkáját. Alighanem az ő hálózatuknak köszönhető az is, hogy a *Korall* az ország számos könyvesboltjában hozzáférhető (amelyről a hátsó oldalakon

található lista tájékoztat), legyőzve a kezdő lapokra jellemző terjesztési nehézségeket. A másik rém, az érdektelenségbe fulladás, szerencsére nem fenyeget, a *Korallt* – a *Fórum* tanúsága szerint – olvassák, a minap találkoztam vele az Országos Széchényi Könyvtár kurrens folyóiratoknak fenntartott polcán és láttam már cikkeit egyetemi kurzus irodalomjegyzékében is. Első évfolyamát záró lapról lévén szó, ez nem kis teljesítmény.

Talán nem is lenne illendő egy születésnapon ilyesmit említeni (még egy ilyen, írásbeli–virtuálison sem), de hangot kell, hogy adjak afeletti levertségemnek, hogy kedvelt korszakomat, a kora újkort egyelőre hiába kerestem a *Korall* hasábjain. A 19. század előtti időszakot egyedül a már említett Takács Károly-tanulmány reprezentálja. Mondhatnánk, hogy a lap fő profiljában álló kvantifikáló (de legalábbis a kvantifikáció lehetőségeit nagymértékben kihasználó) társadalomtörténet-írásnak nem kedveznek a kora újkor forráshiányos évszázadai, de az első számban feltűnnek (ugyancsak 20. századi) életmód- és mentalitástörténeti tanulmányok, amelyekhez hasonlók írására már a 16–18. század, sőt a középkor századai is lehetőséget adnak. Remélem, a későbbi számokban ezen korszakokról szóló elemzéseket is olvashatunk.

Végezetül mi más tehetnék, mint hogy sok szerencsét kívánok a születésnaposnak, sok igényes tanulmányt, pezsgő közéletet a lap hasábjain, szerkesztőinek pedig kitartást a kiadás mindennapi fáradalmaihoz, végül pedig (nem egész önzetlentül) azt, hogy majd a folyóirat ötvenedik évfolyamát is hasonló cikk köszönthesse a *Sic Itur ad Astra* hasábjain.